

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Virovitica

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

EKONOMSKA OPRAVDANOST RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE
(OPSKRBE PITKOM VODOM)
NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE ZA 2012.

Virovitica, lipanj 2013.

SADRŽAJ

stranica

I. PREDMET REVIZIJE	2
II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	3
III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
IV. USLUGE JAVNE VODOOPSKRBE	5
V. NALAZ	9
VI. OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE (OPSKRBE PITKOM VODOM)	15

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Virovitica

KLASA: 041-01/12-07/48
URBROJ: 613-12-13-12

Virovitica, 6. lipnja 2013.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ POSEBNOJ REVIZIJI
EKONOMSKA OPRAVDANOST RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE
(OPSKRBE PITKOM VODOM) NA PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
ZA 2012.

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je posebna revizija Ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Virovitičko-podravske županije za 2012.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni u razdoblju od 29. studenoga 2012. do 6. lipnja 2013.

I. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je ispitati ekonomsku opravdanost razlika u cijeni javne vodoopskrbe na području Virovitičko-podravске županije (dalje u tekstu: Županija). Na području Županije uslugu javne vodoopskrbe pružaju četiri trgovačka društva kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave: Virkom d.o.o., Virovitica, Komrad d.o.o., Slatina, Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, te Vlastiti pogon općine Voćin registriran za vodoopskrbnu djelatnost. Prema odredbama Zakona o područjima posebne državne skrbi (Narodne novine 86/08) navedena općina pripada drugoj skupini područja posebne državne skrbi. Od 1. lipnja 2012. općina Voćin je djelatnost opskrbe pitkom vodom povjerila društvu Komrad d.o.o., Slatina. Uz djelatnost vodoopskrbe, društva obavljaju i druge djelatnosti. Virkom d.o.o., Virovitica obavlja i odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda. Papuk d.o.o., Orahovica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača obavljaju odvodnju otpadnih voda, opskrbu plinom i komunalne djelatnosti. Komrad d.o.o., Slatina, do kolovoza 2012., obavljao je odvodnju otpadnih voda i komunalne djelatnosti. Od kolovoza 2012. spomenuto društvo je isključilo komunalne djelatnosti iz svog predmeta poslovanja. Županija zauzima površinu od 2 022 km² na kojoj živi 84 836 stanovnika prema popisu iz 2011., raspoređenih u tri grada i 13 općina. Na sustav javne vodoopskrbe je priključeno 82,5% ukupnog broja domaćinstava.

Vodoopskrba Županije temelji se na korištenju podzemnih voda kroz vodoopskrbne sustave. Koncem 2012. postojala su četiri vodoopskrbna sustava i to na području gradova Virovitice s crpilištem Bikana (kapacitet 390 l/s), Slatine s crpilištima Medinci (kapacitet 70 l/s) i Sobunar (kapacitet 17 l/s), Orahovice s crpilištima Tisovac (kapacitet 14 l/s), Toplički potok (kapacitet 3 l/s) i Fatovi (kapacitet 21 l/s), te općine Pitomača s crpilištem Lisičine (kapacitet 25 l/s).

Na području Županije koncem 2012. u djelatnosti vodoopskrbe bilo je 66 zaposlenika. Ukupni prihodi od prodaje vode koje su ostvarila navedena društva i Vlastiti pogon općine Voćin za 2012. iznose 15.661.874,00 kn.

U nastavku se daju podaci o ostvarenim prihodima od usluga javne vodoopskrbe za razdoblje od 2010. do 2012.

Tablica broj 1

Ostvareni prihodi od usluga javne vodoopskrbe za razdoblje od 2010. do 2012.
u kn

Redni broj	Isporučitelj vodnih usluga	Prihodi od usluga javne vodoopskrbe		
		Ostvareno za 2010.	Ostvareno za 2011.	Ostvareno za 2012.
1	2	3	4	5
1.	Virkom d.o.o., Virovitica	5.932.946,00	8.130.179,00	8.694.866,00
2.	Komrad d.o.o., Slatina	2.856.739,00	3.284.011,00	3.561.526,00
3.	Papuk d.o.o., Orahovica	1.541.265,00	2.457.570,00	2.856.084,00
4.	Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača	225.066,00	307.763,00	450.509,00
5.	Općina Voćin, Vlastiti pogon	174.895,00	186.749,00	98.889,00
Ukupno		10.730.911,00	14.366.272,00	15.661.874,00

Strateški cilj Republike Hrvatske je zaštititi vodno bogatstvo i osigurati dovoljno zaliha pitke vode za buduće generacije. U 2008. je donesena Strategija upravljanja vodama Republike Hrvatske (Narodne novine 91/08) kojom su definirani vizija, misija, ciljevi i zadaće državne politike upravljanja vodama. Strategija je usklađena s direktivama Europske unije. Strateške odrednice u području vodoopskrbe su: povećanje stupnja opskrbljenosti stanovništva, unapređenje upravljanja javnim vodoopskrbnim sustavima (određivanje distribucijskih područja, povezivanje vodoopskrbnih sustava u regionalne sustave), ekonomska cijena javne vodoopskrbe, smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava, zadovoljenje potreba za vodom, te povećanje sigurnosti zahvata vode za javnu vodoopskrbu.

Županija je donijela razvojnu strategiju za razdoblje od 2011. do 2013. koja je strateški dokument za utvrđivanje i provedbu gospodarskog i društvenog razvoja. Svrha Strategije je, uz drugo, daljnja izgradnja vodoopskrbnog sustava, sustava navodnjavanja, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Zakonodavni okvir kojim je regulirano obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i utvrđivanje cijena vodnih usluga (javne vodoopskrbe) čine Zakon o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11 i 130/11), Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine 153/09 i 90/11), Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine 112/10) i drugi propisi. Radi osiguranja zakonitosti u području određivanja cijene javne vodoopskrbe, naknade za razvoj i naknade za priključenje osnovano je Vijeće za vodne usluge.

Prema odredbama članka 3. Zakona o vodama javna vodoopskrba je djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda namijenjenih ljudskoj potrošnji i njihova kondicioniranja, te isporuka do krajnjega korisnika ili drugog isporučitelja vodne usluge, ako se ti poslovi obavljaju putem građevina javne vodoopskrbe, te upravljanje tim građevinama.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi pravilnost načina utvrđivanja cijene usluge opskrbe pitkom vodom,
- provjeriti usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i drugim propisima,
- analiza elemenata (strukture) za izračun cijene opskrbe pitkom vodom,
- ispitati kretanje i utvrditi razloge promjene cijena u posljednje tri godine, te
- provjeriti i ocijeniti ekonomsku opravdanost razlike u cijeni komunalnih javnih usluga prema pojedinim isporučiteljima.

Područje revizije je određeno na temelju uočenih razlika u cijeni javne vodoopskrbe između pojedinih isporučitelja, objava u elektronskim medijima i tisku, te velikog interesa javnosti (korisnika usluga) za uspostavljanje ekonomičnog sustava vodoopskrbe.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U postupku revizije su korištene sljedeće metode prikupljanja dokaza:

- proučeni su i analizirani propisi i drugi akti koji reguliraju navedenu materiju, te dokumentacija i informacije o poslovanju društava, stručni članci, strategije i drugi propisi,
- provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima,
- ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa, te pravila, procedura i drugih internih akata,
- za izračun i analizu značajnih omjera primijenjeni su odgovarajući analitički postupci (primjerice usporedbe cijena, načina obračuna usluge),
- obavljani su razgovori s direktorima i voditeljima računovodstva, te su pribavljena obrazloženja odgovornih osoba o pojedinim poslovnim događajima.

Na temelju prikupljenih podataka revizijski postupci bili su usmjereni na utvrđivanje načina formiranja cijena javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom), visinu ostvarenih prihoda i rashoda nastalih pružanjem vodnih usluga i usporedbom prikupljenih podataka prema društvima, te davanju ocjene ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe na području Županije za 2012.

Procijenjeni su sljedeći rizici koji mogu utjecati na ekonomsku opravdanost razlika u cijeni javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Županije:

Manja visina procijenjenog rizika:

- a) računi nisu ispostavljeni svim potrošačima,
- b) cijena ne sadrži sve propisane elemente,
- c) cijena sadrži i druge elemente koji nisu propisani,
- d) računska netočnost izračuna cijena.

Veća visina procijenjenog rizika:

- a) sustav unutarnjih kontrola u trgovačkim društvima koja se bave vodoopskrbom ne funkcionira na zadovoljavajući način,
- b) način utvrđivanja cijene nije u skladu sa zakonima i drugim propisima jer podloge za izračun cijena nisu temeljene na stvarnim (ili planskim) troškovima,
- c) cijena je neopravdana viša/niša za određene korisnike ili područja,
- d) cijenom se pokriva gubitak u poslovanju,
- e) cijena je opterećena poteškoćama u naplati (velika potraživanja i otpisi, visoki troškovi mjera naplate),
- f) cijenom se pokrivaju gubici u isporuci vode (zbog dotrajalih cjevovoda, visokih troškova održavanja, neovlaštenog korištenja),
- g) cijena je opterećena prevelikom brojem radnika i neučinkovitom organizacijom,
- h) cijena nije u skladu s kvalitetom usluge i kvalitetom vode,
- i) ispostavljanje računa ne temelji se na stvarnoj potrošnji (očitanja vodomjera),
- j) evidencija korisnika ne odgovara stvarnom stanju i ne usklađuje se redovito,
- k) dio prihoda namijenjen izgradnji komunalnih vodnih građevina nije korišten namjenski,
- l) formiranje cijena je pod utjecajem trenutne politike jedinica lokalne samouprave.

IV. USLUGE JAVNE VODOOPSKRBE

Usluge javne vodoopskrbe društva obavljaju na područjima svojih osnivača, odnosno Virkom d.o.o., Virovitica na području grada Virovitice, te općina: Suhopolje, Gradina, Lukač i Špišić Bukovica. Društvo Komrad d.o.o., Slatina javnu vodoopskrbu obavlja na području grada Slatine, te općina: Mikleuš, Nova Bukovica, Voćin, Sopje i Čađavica. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica pruža usluge vodoopskrbe na području grada Orahovice, te općina: Zdenci, Crnac i Čačinci. Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača djelatnost javne vodoopskrbe obavlja na području općine Pitomača. Osim navedenog, Virkom d.o.o., Virovitica obavlja djelatnost javne vodoopskrbe na području općine Đulovac (Bjelovarsko-bilogorska županija), za naselja Mala Babina Gora, Velika Babina Gora i Removac.

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica je vlasnik dijela komunalne vodne građevine u navedenim naseljima, te je, uz prethodnu suglasnost jedinice lokalne samouprave (općina Đulovac), na temelju posebnog ugovora uredio isporuku vodne usluge.

Ugovor o koncesiji za zahvaćanje vode za potrebe javne vodoopskrbe s Državnom upravom za vode su zaključila društva Virkom d.o.o., Virovitica, Komrad d.o.o., Slatina i Papuk d.o.o., Orahovica. Vodopravnu dozvolu za crpljenje vode od Hrvatskih voda (pravne osobe za upravljanje vodama) su pribavila društva Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina. Društva Papuk d.o.o., Orahovica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača su u tijeku pribavljanja vodopravne dozvole.

U tablici broj 2 se daje pregled podataka o priključenosti stanovništva Virovitičko-podravske županije na javni vodoopskrbni sustav za 2012.

Tablica broj 2

Priključenost stanovništva Virovitičko-podravske županije na javni vodoopskrbni sustav

Redni broj	Isporučitelj vodnih usluga	Površina u km ²	Količina isporučene vode u m ³	Broj priključaka	Broj domaćinstava prema popisu stanovništva 2011.	Dužina vodovodne mreže u km
1	2	3	4	5	6	7
1.	Virkom d.o.o., Virovitica	649	1 716 739	14 455	14 138	665
2.	Komrad d.o.o., Slatina	782	702 986	6 457	8 173	286
3.	Papuk d.o.o., Orahovica	433	418 044	3 168	4 253	137
4.	Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača	158	61 759	647	3 396	90
Ukupno		2 022	2 899 528	24 727	29 960	1 178

Na sustav javne vodoopskrbe je priključeno 82,50% ukupnog broja domaćinstava. Najbolja pokrivenost vodoopskrbom je na području društva Virkom d.o.o., Virovitica ili 102,20% (pojedina domaćinstva imaju više priključaka), a najlošija na području društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača ili 19,05% domaćinstava. Pokrivenost vodoopskrbom na području društva Komrad d.o.o., Slatina je 79,00%, a društva Papuk d.o.o., Orahovica je 74,50% domaćinstava.

Promjene cijene javne vodoopskrbe

Do konca ožujka 2011. na snazi su bile odluke o cijeni vodnih usluga koje su isporučitelji donijeli na temelju odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine 26/03 - pročišćeni tekst, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09 i 49/11) uz prethodne suglasnosti jedinica lokalne samouprave. Isporučitelji vodnih usluga su bili dužni do travnja 2011. uskladiti odluke o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva. Isporučitelji su izračunali najniže osnovne cijene vodnih usluga na temelju planiranih godišnjih troškova i godišnjih količina usluge izražene u m³, a na temelju podataka ostvarenih u prethodnoj godini. Društva su, na nove odluke o cijeni, pribavila prethodne suglasnosti jedinica lokalne samouprave na čijim područjima obavljaju javnu vodoopskrbu. Dostavljene su Vijeću za vodne usluge i objavljene na mrežnim stranicama društava.

Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača je odlukom o cijeni iz travnja 2011. utvrdilo, za domaćinstva i gospodarstvo (bez odvodnje), fiksni dio cijene u iznosu 13,33 kn, a varijabilni dio u iznosu 7,36 kn/m³. Navedene cijene društvo nije primjenjivalo, nego je račune ispostavljalo prema cijenama iz odluke donesene na temelju odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu. U travnju 2012. društvo je donijelo odluku s novim cijenama koje su izračunane na temelju troškova ostvarenih u 2011. Na odluku o cijeni je pribavljena suglasnost jedinice lokalne samouprave i dostavljena je Vijeću za vodne usluge.

Odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva je određeno utvrđivanje najniže osnovne cijene vodnih usluga koja osigurava puni povrat troškova od vodnih usluga, osim troškova gradnje komunalnih vodnih građevina. Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina, te isporuku vodnih usluga. Cijena vodnih usluga sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio cijene služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine. Varijabilni dio cijene ovisi o količini isporučenih vodnih usluga. Također, propisana je cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica je do ožujka 2011. primjenjivalo cijenu vodnih usluga za domaćinstva (bez odvodnje i pročišćavanja) u iznosu 3,47 kn/m³, a gospodarstvo u iznosu 4,62 kn/m³. Od travnja 2011. je utvrđen fiksni dio cijene za domaćinstva i gospodarstvo u iznosu 10,60 kn, a varijabilni dio cijene za domaćinstva u iznosu 3,68 kn/m³ i gospodarstvo u iznosu 6,00 kn/m³. Uvođenjem novog izračuna cijene (promatrajući prosječnu mjesečnu količinu potrošene vode za domaćinstva 10 m³ i gospodarstva 50 m³), cijena domaćinstvima je povećana za 9,46 kn ili 11,87%, a gospodarstvu za 57,53 kn ili 13,15% (u izračun navedenih cijena, osim osnovne cijene javne vodoopskrbe, uključene su naknada za razvoj, naknada za korištenje voda, naknada za zaštitu voda i porez na dodanu vrijednost).

Društvo Komrad d.o.o., Slatina je do travnja 2011. primjenjivalo cijenu vodnih usluga za domaćinstva (bez odvodnje) u iznosu 3,42 kn/m³, a gospodarstvo u iznosu 6,07 kn/m³. Od svibnja 2011. je utvrđen fiksni dio cijene za domaćinstva i gospodarstvo u iznosu 11,21 kn, a varijabilni dio cijene za domaćinstva u iznosu 3,19 kn/m³ i gospodarstvo u iznosu 5,69 kn/m³. Uvođenjem novog izračuna cijene (promatrajući prosječnu mjesečnu količinu potrošene vode za domaćinstva 10 m³ i gospodarstva 50 m³), cijena domaćinstvima je povećana za 18,36 kn ili 29,12%, a gospodarstvu za 16,98 kn ili 3,55%.

Općina Voćin nije uskladila izračun cijene javne vodoopskrbe prema odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva do svibnja 2012. Na području općine Voćin do svibnja 2012. je primjenjivana cijena vodnih usluga za domaćinstva i gospodarstvo u iznosu 4,92 kn/m³. Od lipnja 2012. opskrbu pitkom vodom na tom području obavlja društvo Komrad d.o.o., Slatina (na temelju ugovora o povjeravanju djelatnosti) koji primjenjuje odluku o cijeni javne vodoopskrbe usklađenu s novim zakonima i propisima. Od lipnja 2012. su primijenjene cijene koje je utvrdilo društvo Komrad d.o.o., Slatina. Uvođenjem novog izračuna cijene (promatrajući prosječnu mjesečnu količinu potrošene vode za domaćinstva 10 m³ i gospodarstva 50 m³), cijena domaćinstvima je povećana za 32,22 kn ili 65,49%, a gospodarstvu za 249,28 kn ili 101,33%.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je do travnja 2011. primjenjivalo cijenu vodnih usluga za domaćinstva (bez odvodnje) u iznosu 2,70 kn/m³, a gospodarstvo u iznosu 9,03 kn/m³. Od svibnja 2011. je utvrđen fiksni dio cijene za domaćinstva i gospodarstvo u iznosu 10,00 kn, a varijabilni dio cijene za domaćinstva u iznosu 4,44 kn/m³ i gospodarstvo u iznosu 10,14 kn/m³. Uvođenjem novog izračuna cijene (promatrajući prosječnu mjesečnu količinu potrošene vode za domaćinstva 10 m³ i gospodarstva 50 m³), cijena domaćinstvima je povećana na području općine Čačinci za 16,63 kn ili 27,62%, grada Orahovice za 26,63 kn ili 44,23% i općina Zdenci i Crnac za 26,63 kn ili 53,04%. Za gospodarstvo je cijena na području općine Čačinci smanjena za 36,64 kn ili 5,31%, a povećana je na području grada Orahovice za 13,36 kn ili 1,94%, te općina Zdenci i Crnac za 13,36 kn ili 2,09%.

Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača je do travnja 2012. primjenjivalo cijenu vodnih usluga za domaćinstva (bez odvodnje) u iznosu 4,065 kn/m³, a gospodarstvo u iznosu 5,565 kn/m³. Od svibnja 2012. za domaćinstva i gospodarstvo je utvrđen fiksni dio cijene u iznosu 8,64 kn, a varijabilni dio cijene u iznosu 5,83 kn/m³. Uvođenjem novog izračuna cijene (promatrajući prosječnu mjesečnu količinu potrošene vode za domaćinstva 10 m³ i gospodarstva 50 m³), cijena domaćinstvima je povećana za 19,24 kn ili 26,95%, a gospodarstvu je smanjena za 87,09 kn ili 17,34%.

Osim osnovne cijene vode (fiksno i varijabilno dijelo), cijena sadrži i naknadu za razvoj, naknadu za korištenje voda i naknadu za zaštitu voda, koje se, u računima za vodu, posebno iskazuju i na koje se ne obračunava porez na dodanu vrijednost.

Na temelju odredbi članka 52. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva jedinice lokalne samouprave mogu, uz cijenu javne vodoopskrbe, uvesti naplatu naknade za razvoj. Visinu navedene naknade utvrđuje jedinica lokalne samouprave, a prihod je isporučitelja vodne usluge. Jedinice lokalne samouprave na čijem području društvo Virkom d.o.o., Virovitica obavlja djelatnost javne vodoopskrbe su utvrdile naknadu za razvoj u iznosu 2,00 kn/m³ (za razdoblje od 1. siječnja 2010. do 31. prosinca 2012.). Na području društva Komrad d.o.o., Slatina do travnja 2011. naknada za razvoj je iznosila 0,40 kn/m³, a od svibnja 2011. iznosi 1,70 kn/m³. Područje općine Voćin do svibnja 2012. nije imalo uvedenu naknadu za razvoj, a od lipnja 2012. iznosi 1,70 kn/m³. Na području društva Papuk d.o.o., Orahovica, u gradu Orahovica naknada iznosi 1,00 kn/m³. Općina Čačinci je do travnja 2011. imala naknadu u iznosu 1,00 kn/m³, a od svibnja 2011. nema uvedenu naknadu. Općine Zdenci i Crnac nemaju uvedenu naknadu za razvoj. Na području društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača do travnja 2012. naknada za razvoj je iznosila 0,35 kn/m³, a od svibnja 2012. nema uvedenu naknadu.

Odredbama Uredbe o visini naknade za korištenje voda (Narodne novine 82/10 i 83/12) je propisana visina naknade prema kategorijama voda. Isporučitelji vodnih usluga su obračunavali naknadu u iznosu 0,80 kn/m³, osim na području općine Voćin koja do svibnja 2012. nije prikupljala navedenu naknadu. Naknada za korištenje voda prihod je Hrvatskih voda.

Naknada za zaštitu voda je uređena odredbama Pravilnika o obračunavanju i plaćanju naknade za zaštitu voda (Narodne novine 83/10) i Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (Narodne novine 82/10 i 83/12). Isporučitelji vodnih usluga su obračunavali naknadu u iznosu 0,90 kn/m³, osim na području općine Voćin koja do svibnja 2012. nije prikupljala navedenu naknadu. Naknada za zaštitu voda prihod je Hrvatskih voda.

Utjecaj cijene javne vodoopskrbe na poslovanje isporučitelja vodnih usluga

Sredstva za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe, najvećim dijelom, se osiguravaju iz cijene vodnih usluga. Prema načelu ekonomske cijene vode, cijena bi trebala osigurati puni povrat troškova.

S obzirom da društva osim javne vodoopskrbe obavljaju i druge djelatnosti, pojedine vrste zajedničkih troškova i prihoda su, na djelatnost vodoopskrbe, raspoređene prema utvrđenim ključevima.

Primjenom cijene javne vodoopskrbe utvrđene odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, koncem 2012., društva Virkom d.o.o., Virovitica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača su ostvarila prihode koji osiguravaju puni povrat troškova djelatnosti javne vodoopskrbe. Društvo Komrad d.o.o., Slatina je ostvarilo prihode za 1.298.588,00 kn ili 21,82%, a društvo Papuk d.o.o., Orahovica za 646.085,00 kn ili 15,82% manje u odnosu na troškove. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je koncem 2012. otpisalo potraživanja koja se ne mogu naplatiti od društva KIO Keramika d.o.o. – u stečaju, Orahovica u iznosu 447.649,64 kn. Navedeni otpis potraživanja znatno je povećao troškove, što je smanjilo pokrivenost troškova prihodima za 10,37%. Da nije bilo otpisa, nepokrivenost bi bila 198.435,00 kn ili 5,45%.

Kvaliteta vode

Kontrola kvalitete vode je propisana Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode za piće (Narodne novine 47/08). Prema Županijskoj razvojnoj strategiji voda iz javnih vodoopskrbnih sustava redovito se kontrolira i zadovoljava sve zdravstvene kriterije. Provjeru vode isporučitelja vodnih usluga obavljaju Zavod za javno zdravstvo Sveti Rok Virovitičko-podravske županije, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, te za vlastite potrebe društvo Virkom d.o.o., Virovitica u svom laboratoriju. U 2011. je iz sustava javne vodoopskrbe Županije ispitano 466 uzoraka vode, od kojih je 14 uzoraka ili 3,0% bilo nesukladno. U slučajevima kad su uzorci ocijenjeni kao nesukladni, ponavlja se uzorkovanje, a po potrebi se obavlja ispiranje cjevovoda. Na području Županije nije bilo nesukladnih uzoraka koji bi značajnije utjecali na zdravstveno stanje stanovništva.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo isporučitelja usluga javne vodoopskrbe, način utvrđivanja osnovne cijene vode (fiksni i varijabilni dio), analiza strukture cijene vode i kretanje cijena u posljednje tri godine, te prihodi i troškovi djelatnosti javne vodoopskrbe.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na način utvrđivanja osnovne cijene vode (fiksni i varijabilni dio), pokrivenost troškova prihodima vodoopskrbe, te gubitke vode.

1. Cijena javne vodoopskrbe

Način utvrđivanja osnovne cijene vode (fiksni i varijabilni dio)

- 1.1. Isporučitelji vodnih usluga su bili dužni do travnja 2011. uskladiti odluke o cijeni vodnih usluga s odredbama Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Cijena vodnih usluga se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga (očitanje vodomjera, obrada podataka, dostava računa, servisiranje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje). Fiksni dio se obračunava mjesečno po korisniku. Varijabilni dio cijene ovisi o količini isporučenih vodnih usluga. Također je predviđeno da se cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani ne može utvrditi u visini većoj od 60,0% osnovne cijene vodne usluge. Kod izračuna osnovne cijene vodnih usluga, isporučitelji vodnih usluga su utvrđivali iznose pojedinih troškova koji se odnose na djelatnost vodoopskrbe s obzirom da su obavljane i druge djelatnosti (odvodnja, pročišćavanje otpadnih voda, komunalne djelatnosti, opskrba plinom). Zajedničke troškove su utvrđivali prema ključevima.

Odlukama o cijeni vodnih usluga isporučitelji su utvrdili varijabilni dio cijene vode za kategoriju socijalno ugroženih građana. Varijabilni dio cijene društvo Virkom d.o.o., Virovitica je utvrdilo u iznosu 2,21 kn/m³, Komrad d.o.o., Slatina u iznosu 1,91 kn/m³, Papuk d.o.o., Orahovica u iznosu 2,66 kn/m³ i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača u iznosu 3,50 kn/m³. Iznos fiksnog dijela cijene za navedenu kategoriju nije utvrđen. Prema odredbama članka 206. Zakona o vodama cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani ne može se utvrditi u visini većoj od 60,0% osnovne cijene vodne usluge koja se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela. Isporučitelji vodnih usluga nisu imali korisnike iz kategorije socijalno ugroženih građana.

Odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva je propisano formiranje tarife vodnih usluga prema planiranim troškovima, pri čemu nije precizno definiran trošak na razini računa iz računskog plana koji bi trebao biti sastavnim dijelom kalkulacije fiksnih i varijabilnih troškova. Nadalje, odredbe Uredbe nisu obvezale isporučitelje vodnih usluga na donošenje financijskog plana do razine koja bi omogućila pravilno razvrstavanje troškova na fiksne i varijabilne. Troškovi amortizacije vodovodnih građevina društva Papuk d.o.o., Orahovica za 2010. iznose 692.000,00 kn, a društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača za 2011. iznose 50.402,00 kn.

Od iznosa amortizacije društva Papuk d.o.o., Orahovica iznos 139.104,00 kn, a društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača iznos 42.153,00 kn se odnosi na amortizaciju na temelju primljenih potpora namijenjenih izgradnji vodovodnih građevina. Društva su uključila u izračun najniže osnovne cijene vode ukupne troškove amortizacije vodovodnih građevina.

Državni ured za reviziju predlaže isporučiteljima vodnih usluga utvrđivanje fiksnog dijela cijene za kategoriju socijalno ugroženih građana kako je propisano odredbama Zakona o vodama. Državni ured za reviziju je mišljenja da su društva Papuk d.o.o., Orahovica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača trebala, kod izračuna varijabilnog dijela cijene, u planirane troškove amortizacije uključiti isključivo amortizaciju vodovodnih građevina koja nije financirana iz sredstava drugih.

Odnos cijene javne vodoopskrbe za domaćinstvo u odnosu na gospodarstvo

Prema donesenim cjenicima, cijene vodnih usluga za gospodarstvo su znatno veće u odnosu na domaćinstva. Prema odredbi članka 197. Zakona o vodama djelatnosti javne vodoopskrbe se obavljaju učinkovito, ekonomično i svrhovito tako da se osigura njihov održivi razvitak i stalno povećanje kakvoće vodnih usluga. Cijene vodnih usluga se određuju prema načelima punog povrata troškova kako je utvrđeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnog gospodarstva, socijalne prihvatljivosti cijene i zaštite od monopola.

Isporučitelji vodnih usluga su utvrdili fiksni dio cijene vode u jednakom iznosu za domaćinstvo i gospodarstvo. Varijabilni dio cijene vode za gospodarstvo društvo Virkom d.o.o., Virovitica je utvrdilo za 63,04%, društvo Komrad d.o.o., Slatina za 78,36% i društvo Papuk d.o.o., Orahovica za 128,37% više od cijene za domaćinstvo.

Državni ured za reviziju predlaže preispitati odnos cijene javne vodoopskrbe za gospodarstvo i domaćinstva.

1.2. *Isporučitelji vodnih usluga na području Virovitičko-podravske županije su se očitovali na Nacrt izvješća o obavljenoj posebnoj reviziji Ekonomske opravdanosti razlika u cijeni javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) za 2012.*

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica u očitovanju navodi da su fiksni dio cijene vodnih usluga za kategoriju socijalno ugroženih građana utvrdili kao i kod drugih korisnika vodnih usluga u domaćinstvu, a varijabilni dio u visini 60,0% cijene vode za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva (1500 litara po članu kućanstva). Društvo navodi da su pri izradi cijena javnih vodnih usluga koristili unificirani obrazac, odnosno primjerak Odluke o cijeni vodnih usluga i primjerak izgleda računa koje je Vijeće za vodne usluge objavilo na svojim mrežnim stranicama, te da je u njemu jasno vidljivo da se za kategoriju socijalno ugroženih građana mijenja, odnosno smanjuje samo cijena javne vodne usluge koja se odnosi na količine isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva. Navode da je iz primjerka Odluke vidljivo da se cijena za kategoriju socijalno ugroženih građana veže samo na količine isporučene vode koja je sastavni dio varijabilnog dijela cijene vodne usluge.

Društvo Komrad d.o.o., Slatina u očitovanju navodi da su na temelju prijedloga Odluke o cijeni vodnih usluga, prijedloga računa za vodne usluge i usmenog mišljenja Vijeća za vodne usluge fiksni dio cijene je za sve kategorije isti, a varijabilni dio za kategoriju socijalno ugroženih građana se umanjuje i to samo za količine nužne za osnovne potrebe kućanstva. Navodi da je, prema navedenim prijedlozima, utvrdilo fiksni dio cijene javne vodoopskrbe u istom iznosu za sve kategorije.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica u očitovanju navodi da ostaje pri fiksnoj cijeni za kategoriju socijalno ugroženih građana (u istom iznosu kao i domaćinstva) iz razloga što Odluku o visini cijene vodnih usluga je dostavilo Vijeću za vodne usluge, a koje ju nije proglasilo nezakonitom. Navode da se kod fiksnog dijela cijene ne može kategorizirati potrošače jer se ne radi o potrošnji vode za osobne potrebe već o standardnom trošku (servisiranje vodomjera, ispitivanja, trošak očitavanja, trošak obrade podataka).

Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača u očitovanju navodi da su donijeli odluku i utvrdili fiksni dio cijene vodnih usluga za kategoriju socijalno ugroženih građana u iznosu 5,18 kn/m³ što iznosi 60,0% fiksnog dijela osnovne cijene vodnih usluga za vodu bez odvodnje. Nadalje, navodi da će pri utvrđivanju osnovne cijene vode, u planirane troškove amortizacije uključivati isključivo iznos amortizacije za vodne građevine koje nisu financirane iz sredstava drugih.

2. Pokrivenost troškova prihodima vodoopskrbe

2.1. Utvrđene cijene vodnih usluga su trebale osigurati puni povrat troškova djelatnosti vodoopskrbe.

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica je, u razdoblju od 2010. do 2012., imalo utvrđenu cijenu javne vodoopskrbe koja je osigurala ostvarenje prihoda većih od troškova i to u 2010. za 308.041,00 kn ili 2,98%, u 2011. za 658.447,00 kn ili 6,00% i u 2012. za 731.965,00 kn ili 6,09%.

Društvo Komrad d.o.o., Slatina je imalo utvrđenu cijenu javne vodoopskrbe kojom su za 2010. ostvareni prihodi veći od troškova za 986.748,00 kn ili 19,88%. Za 2011. prihodi nisu ostvarili puni povrat troškova, odnosno manji su za 397.625,00 kn ili 7,68% i u 2012. za 1.298.588,00 kn ili 22,82%.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je, u razdoblju od 2010. do 2012., imalo utvrđenu cijenu javne vodoopskrbe koja nije osigurala puni povrat troškova, odnosno prihodi su ostvareni manji i to u 2010. za 82.611,00 kn ili 3,71%, u 2011. za 6.099,00 kn ili 0,19% i u 2012. za 646.085,00 kn (otpis potraživanja u iznosu 447.649,64 kn) ili 15,82%.

Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača je imalo utvrđenu cijenu javne vodoopskrbe koja u 2010. i 2011. nije osigurala puni povrat troškova, odnosno ostvareni prihodi su manji za 100.384,00 kn ili 24,78% u 2010. i za 11.510,00 kn ili 2,64% u 2011. U 2012. cijena vode je osigurala ostvarenje prihoda većih od troškova za 31.810,00 kn ili 6,48%.

Prema odredbama članka 5. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva najniža osnovna cijena vodnih usluga može se promijeniti ukoliko je ukupno povećanje ili smanjenje troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina, te isporuke vodnih usluga, odnosno povećanje ili smanjenje količine vodne usluge, veće od 5,00% godišnje. U 2012. društva Virkom d.o.o., Virovitica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača su ostvarili prihode veće od troškova, a Komrad d.o.o., Slatina i Papuk d.o.o., Orahovica manje od troškova vodoopskrbe.

Državni ured za reviziju predlaže društvima Komrad d.o.o., Slatina, Papuk d.o.o., Orahovica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača preispitati visinu cijene javne vodoopskrbe kada su odstupanja veća od 5,00%.

2.2. *Društvo Komrad d.o.o., Slatina u očitovanju navodi da je obavljalo više djelatnosti, te da je bilo teško točno odvojiti troškove vodoopskrbe i odvodnje jer su vozila, djelatnici i drugi troškovi participirali u svim djelatnostima. Tijekom 2012. se obavljalo odvajanje Društva od drugih djelatnosti, te je bilo vidljivo da prihod od odobrene cijene vode ne može pokriti nastale troškove. Društvo je početkom 2013. povećalo cijene vode i vodoopskrbe. Navodi da će se pravi troškovi za vodoopskrbu i odvodnju moći utvrditi tek koncem 2013.*

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica u očitovanju navodi da je preispitalo cijenu javne vodoopskrbe, te neće izvršiti korekciju cijena bez obzira što su odstupanja troškova veća od 5,0%. Navodi da uz javnu vodoopskrbu obavlja i djelatnost javne odvodnje, te da se ukupni troškovi vodoopskrbe i odvodnje pokrivaju.

Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača u očitovanju navodi da će izvršiti korekciju cijene javne vodoopskrbe.

3. Gubici vode

3.1. Jedan od važnijih ciljeva Strategije upravljanja vodama je smanjenje gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava. U razvijenim europskim zemljama prihvatljive vrijednosti gubitaka vode se kreću od 15,00% do 20,00%. Gubici su razlika između zahvaćene i isporučene (obračunane) količine vode, odnosno voda koja ne stigne do krajnjeg korisnika vodnih usluga.

U 2012. društvo Virkom d.o.o., Virovitica je ukupno zahvatilo 2 597 453 m³ vode, od kojih je krajnjim korisnicima obračunano 1 716 739 m³, te je iskazan gubitak 880 714 m³ vode ili 33,90%. Društvo Komrad d.o.o., Slatina je ukupno zahvatilo 1 080 693 m³ vode, od kojih je krajnjim korisnicima obračunano 702 986 m³, te je iskazan gubitak 377 707 m³ vode ili 34,95%. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je ukupno zahvatilo 979 212 m³ vode, od kojih je krajnjim korisnicima obračunano 418 044 m³, te je iskazan gubitak 561 168 m³ vode ili 57,30%. Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača je ukupno zahvatilo 77 942 m³ vode, od kojih je krajnjim korisnicima obračunano 61 759 m³, te je iskazan gubitak 16 183 m³ vode ili 20,76%.

Isporučitelji vodnih usluga prate količine gubitaka vode, ali ih ne obračunavaju. Najmanje gubitke vode ima društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača jer je vodovodna mreža, do konca 2012., bila u izgradnji (nema puknuća ni lomova na mreži). Najveće gubitke vode ima društvo Papuk d.o.o., Orahovica u visini 57,30%. Veći dio vodovoda je star više od 30 godina (područje grada Orahovice) koji je izgrađen od neelastičnog materijala, te sve češće dolazi do kvarova.

Analizom gubitaka vode društva Papuk d.o.o., Orahovica, gubici su grupirani u kontrolirane (poznate ili odobrene) i nekontrolirane gubitke (nepoznato istjecanje vode). Prema obrazloženju društva, kontrolirani gubici nastaju uslijed korištenja vode s hidrantskih mreža za potrebe ispiranja cjevovoda nakon popravaka kvarova i novoizgrađenih cjevovoda, ispiranja cjevovoda zbog male potrošnje (rubni krajevi mreže), opskrbe vodom stanovnika u naseljima bez izgrađene vodovodne mreže, pranja cesta nakon radova te zalijevanja zelenih površina i cvjetnjaka. Nekontrolirani gubici vode nastaju uslijed kvarova na mreži nastalih pucanjem cijevi zbog dotrajalosti materijala, nekvalitetnih materijala, nekvalitetno izgrađene podloge za cijevi, hidrauličnih udara, grešaka u mjerenju nastalih netočnim očitanjima potrošača i elektromagnetskog mjerača protoka na vodocrpilištu, viška vode (preljev) kad je vodosprema puna, a potrošnja smanjena (najčešće noću). U 2012. je evidentirano 135 lomova i puknuća (98 puknuća i lomova/100 km).

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica ima ugrađen nadzorno upravljački sustav kojim nadzire potrošnju vode i njime omogućuje u kratkom vremenu dijagnosticiranje kvarova i njihovo otklanjanje. Prema obrazloženju društva, postoje istjecanja vode koja se ne primijete duže vremensko razdoblje (nalaze se na nepristupačnom i često pjeskovitom tlu) i uzrokuju nastajanje značajnih nekontroliranih gubitaka. Da bi djelomično osiguralo pokriće troškova nastalih lomovima i puknućima, društvo osigurava vodovodnu mrežu od nastalih šteta. Društvo ulaže sredstva u rekonstrukciju vodovodne mreže (u 2012. iznos 4.008.630,00 kn), provodi tehnička unapređenja (traženje kvarova ultrazvučnim instrumentima, ulaganje u drugu opremu, ugrađivanje vodomjera prema zonama), zatvara nadzemne hidrante, a za 2013. je planiralo ulaganja u rekonstrukciju mreže, te proširenje i dogradnju postojećeg nadzorno upravljačkog sustava. Osim društva Papuk d.o.o., Orahovica, i društvo Virkom d.o.o., Virovitica ima ugrađen nadzorno upravljački sustav kojim nadzire potrošnju vode. Podaci se putem signala mobilne telekomunikacije prenose do računala koje omogućava obradu i jednostavan prikaz podataka te omogućava bržu reakciju kod utvrđenih gubitaka. U društvu Komrad d.o.o., Slatina je uvođenje nadzorno upravljačkog sustava u tijeku, a Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača nema ugrađen nadzorno upravljački sustav.

S obzirom da poduzete aktivnosti nisu dale odgovarajuće rezultate, odnosno gubici vode su i dalje značajni, Državni ured za reviziju predlaže isporučiteljima vodnih usluga i nadalje poduzimanje mjera za smanjenje gubitaka.

3.2. *Društvo Virkom d.o.o., Virovitica u očitovanju navodi da poduzima mjere za smanjenje gubitaka vode, odnosno intenzivno radi na realizaciji Ugovora o Programu upravljanja gubicima vode u vodoopskrbnom sustavu Virovitica. Navedenim Programom nabavljena je neophodna oprema za pronalaženje puknuća, izrađen matematički modul sustava, te utvrđeno povezivanje modula s nadzorno upravljačkim sustavom.*

Društvo Komrad d.o.o., Slatina u očitovanju navodi da poduzima radnje za smanjenje gubitaka vode na način da su s Visokom školom za menadžment iz Virovitice zaključili ugovor o programskom rješenju praćenja puknuća cijevi i kontroliranog curenja vode kako bi se odmah po puknuću moglo utvrditi gdje je nastao kvar i otkloniti ga. Navodi da radi na sanaciji vodovodne mreže, izmjeni starih ventila, te popravcima mreže, a programskim rješenjem i postavljanjem senzora na mrežama puknuća bi se odmah detektirala i hitnije otklonila što bi utjecalo na smanjenje gubitaka vode.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica u očitovanju navodi da će i dalje poduzimati mjere za smanjenje gubitaka vode prema financijskim mogućnostima.

VI. OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI RAZLIKA U CIJENI JAVNE VODOOPSKRBE (OPSKRBE PITKOM VODOM)

Isporučitelji usluga javne vodoopskrbe su odgovorni za utvrđivanje cijena javne vodoopskrbe u skladu sa zakonima i drugim propisima.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da razlike u cijeni javne vodoopskrbe na području Virovitičko-podravske županije za 2012. nisu dovoljno ekonomski opravdane. Revizijom je utvrđeno da se pri određivanju cijena javne vodoopskrbe pojavljuju određene nepravilnosti i propusti koje se odnose na utvrđivanje visine cijena i gubitke vode, a koje je potrebno otkloniti. Zbog navedenog se predlaže:

- utvrditi fiksni dio cijene za kategoriju socijalno ugroženih građana (sva društva),
- preispitati visinu cijene javne vodoopskrbe kada su odstupanja pokrića troškova prihodima vodoopskrbe veća od 5,00% (Komrad d.o.o., Slatina, Papuk d.o.o., Orahovica i Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača),
- poduzimati mjere za smanjenje gubitaka vode (Virkom d.o.o., Virovitica, Komrad d.o.o., Slatina i Papuk d.o.o., Orahovica).

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba preporuka navedenih u ovom izvješću pridonijela povećanju usklađenosti sa zakonima i drugim propisima. Također, cilj danih preporuka je otklanjanje slabosti i nepravilnosti, te odgovornije upravljanje javnim sredstvima na području Virovitičko-podravske županije.